

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015 gemeente Aalten

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvullingen
daarop

25 september 2015 / projectnummer 2962

1. Oordeel over het MER en de aanvullingen daarop

De gemeente Aalten wil een nieuw bestemmingsplan vaststellen voor het buitengebied. Dit plan biedt ruimte voor uitbreiding van agrarische bedrijven en heeft mogelijk negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Daarom is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeenteraad van Aalten heeft de Commissie gevraagd het MER te toetsen. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'¹) zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER en de aanvullingen daarop.

Het MER is goed leesbaar en gestructureerd opgezet. Doordat het MER reeds bij het voorontwerp bestemmingsplan is opgesteld hebben de resultaten van het onderzoek aanzienlijk kunnen doorwerken in het bestemmingsplan.

De Commissie signaleerde bij de toetsing van het MER een aantal tekortkomingen. De gemeente Aalten heeft daarop aanvullende informatie aangeleverd. De Commissie heeft deze aanvulling bij de toetsing betrokken. Bij deze toetsing bleek dat meer inzicht geboden wordt in de gevolgen van de alternatieven voor de omgeving en dat op een aantal punten nu voldoende informatie aanwezig was. De Commissie heeft echter na deze aanvulling moeten constateren, dat er nog een aantal tekortkomingen resteerden. Het ging hierbij om de referentiesituatie, de uitvoerbaarheid van het voornemen met betrekking tot stikstofdepositie, geur, beschermde soorten en de mitigerende maatregelen op deelgebiedsniveau. Ook adviseerde de Commissie vanwege alle aanpassingen de samenvatting aan te passen.

De gemeente Aalten heeft daarop opnieuw aanvullende informatie aangeleverd. De Commissie heeft ook deze tweede aanvulling bij de toetsing betrokken en beschouwt deze als onderdeel van het MER. **Hieruit blijkt dat in het MER en de aanvullingen tezamen de essentiële informatie aanwezig is om een besluit te kunnen nemen over het bestemmingsplan waarbij het milieubelang volwaardig kan worden meegewogen.** De aanvullingen op het MER hebben niet ter visie gelegen. De Commissie adviseert alle aanvullende stukken in de volgende stap van de besluitvorming openbaar te maken.

De Commissie heeft de *nota van wijzigingen - met tussenrapportage*² bij de toetsing betrokken, en is ervan uit gegaan dat hetgeen hierin staat vermeld, is of wordt verwerkt in het definitieve bestemmingsplan.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geeft de Commissie een nadere toelichting op het oordeel. Per onderwerp gaat zij in op de eerder geconstateerde tekortkomingen in het MER en vervolgens op de aanvullende informatie. In hoofdstuk 3 zijn enkele aanbevelingen voor het vervolgproces opgenomen die geen betrekking hebben of hadden op essentiële tekortkomingen. Hierbij heeft de Commissie informatie uit de aanvulling die op deze aanbevelingen ingaat wel meegenomen.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl.

² Gemeente Aalten, 17 maart 2015.

Aansluiting MER op besluit

De Commissie wijst op het feit dat het MER dient aan te sluiten op het (ontwerp)bestemmingsplan. De Commissie heeft niet de beschikking over het ontwerp bestemmingsplan inclusief wijzigingen uit de *nota van wijzigingen met tussenrapportage*. Hierdoor heeft de Commissie niet kunnen toetsen of het MER en de verkregen aanvullende informatie goed op het ontwerp-bestemmingsplan aansluiten. Voorafgaand aan de besluitvorming zal het bevoegd gezag moeten vaststellen of de resultaten van het MER en de aanvullingen daarop zodanig in het plan zijn verwerkt dat het MER daar aan ten grondslag kan liggen,

2. Gesignaleerde tekortkomingen

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe. Per onderwerp gaat zij in op de eerder geconstateerde tekortkomingen in het MER en vervolgens op de aanvullende informatie.

2.1 Referentiesituatie

MER

De referentiesituatie zoals gehanteerd in het MER is niet juist. De niet benutte planologische ruimte in het vigerende bestemmingsplan en de onbenutte ruimte van milieuvergunningen van veehouderijbedrijven, die in het nieuwe bestemmingsplan (opnieuw) wordt bestemd, worden in het MER gerekend tot de autonome ontwikkeling en dus tot de referentiesituatie. Deze niet benutte ruimte behoort echter tot het voornemen, tenzij is aangetoond dat deze ruimte met zekerheid op korte termijn ingevuld wordt. Het bevoegd gezag heeft bij het vaststellen van het bestemmingsplan immers keuzevrijheid als het gaat om het bestemmen van de eerder niet benutte ruimte.³ Een correcte referentie is van belang om de werkelijke effecten van het voornemen en/of alternatieven daarvoor, door het bevoegd gezag te kunnen beoordelen. De nu in het MER gehanteerde referentiesituatie heeft mogelijk tot gevolg dat de effecten van het voornemen worden onderschat.

Voor de Passende beoordeling geldt dat, om de zekerheid te krijgen dat een plan geen aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden kan veroorzaken, de effecten voor deze gebieden beoordeeld moeten worden ten opzichte van de huidige feitelijke situatie. In het MER en in de Passende beoordeling worden echter verschillende referentiesituaties aangehaald en besproken. Daardoor is niet navolgbaar welke referentie is gebruikt voor de berekeningen en de effectbeoordeling. De Commissie adviseerde daarom dit in een aanvulling op het MER te verduidelijken.

Eerste aanvulling

In de aanvulling op het MER blijkt dat de veebezetting nu nauwkeurig is ingeschat, en dat de huidige feitelijke situatie nu voldoende is beschreven. Deze kan als uitgangssituatie voor de

---

³ Het is vaste jurisprudentie dat aan geldende bestemmingen geen blijvende rechten kunnen worden ontleend indien deze al langere tijd niet zijn benut.

Passende beoordeling gelden. Uit de aanvulling blijkt echter nog niet duidelijk of alle niet ingevulde bouwblokken uit het vigerende (oude) bestemmingsplan nu bij het voornemen zijn gerekend of bij de autonome ontwikkeling. De Commissie adviseerde daarom duidelijker aan te geven waar de referentiesituatie voor het MER uit bestaat en hoe is omgegaan met de niet benutte planologische ruimte binnen het huidige (vigerende) bestemmingsplan.

Tweede aanvulling

In de tweede aanvulling is duidelijk geworden dat is uitgegaan van de feitelijke veebezetting, en dat de niet benutte planologische ruimte als onderdeel van het te wijzigen bestemmingsplan is meegenomen bij de effectbepaling. Hiermee is voldoende informatie aanwezig voor de besluitvorming.

2.2 Stikstof

MER

De effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden zijn beschreven in het MER. Zonder aanvullende maatregelen leiden alle beschreven alternatieven tot een toename van depositie op al overbelaste Natura 2000-gebieden, waarmee aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden niet kan worden uitgesloten. In het voorontwerp bestemmingsplan zijn dan ook bepalingen opgenomen die moeten voorkomen dat aantasting van Natura 2000-gebieden optreedt. De Commissie adviseert niet over de juridische aspecten van de bestemmingsplanregels; wel beoordeelt de Commissie of er in de praktijk maatregelen beschikbaar zijn om aantasting te voorkomen en of de betreffende bestemmingsplanregels in de praktijk uitvoerbaar zijn.

In het MER is aangegeven dat er door het toepassen van saldering tussen stoppende en groeiende bedrijven nog ontwikkelruimte is binnen het plan. In het MER wordt echter niet aannemelijk gemaakt dat een dergelijke saldering ook daadwerkelijk mogelijk en uitvoerbaar is⁴.

Tijdens het locatiebezoek⁵ is verder aangegeven dat wellicht met stalmaatregelen nog uitbreiding mogelijk is binnen de huidige emissies van de bedrijven in het plangebied. Dergelijke stalmaatregelen zijn echter niet beschreven in het MER. Bovendien zijn zij niet voor alle diercategorieën⁶ beschikbaar. Daardoor is niet aannemelijk gemaakt dat dergelijke stalmaatregelen in de praktijk toepasbaar zijn. Verder is uit het MER niet af te leiden in hoeverre bedrijven deze technieken al hebben geïmplementeerd en of daarmee nog ontwikkelruimte bestaat voor deze bedrijven.⁷

---

⁴ Bijvoorbeeld doordat stoppende bedrijven in beeld worden gebracht en hun bestemming (op termijn) verdwijnt.

⁵ Op 17 september 2014 heeft de Commissie een locatiebezoek gebracht aan het plangebied en een gesprek gehad met de gemeente Aalten.

⁶ Voor geiten-, jongvee- en paardenhouderijen zijn nog geen technieken beschikbaar.

⁷ Het is immers maar voor enkele diercategorieën mogelijk bij een emissiearme stal die is uitgerust met luchtwassers met de hoogste reductie, nog verdergaande emissiebeperkende maatregelen (emmissiearm huisvestingssysteem) te nemen.

Doordat niet aannemelijk is gemaakt dat alle benodigde mitigerende maatregelen reëel en toepasbaar zijn, is niet duidelijk of deze uitvoerbaar zijn binnen de kaders van de Natuurbeschermingswet (1998). De Commissie adviseerde daarom om in een aanvulling op het MER aan te geven en te motiveren in hoeverre de huidige bedrijven nog ontwikkelruimte hebben, door saldering respectievelijk door het toepassen van emissiereducerende technieken binnen hun bestaande emissieplafonds. Ook adviseerde de Commissie de gevolgen van mestbewerking en -verwerking te betrekken bij de uitvoerbaarheid van het plan (zie 2.3 van dit advies)

Eerste aanvulling

In de aanvulling op het MER wordt de huidige en toekomstige bezetting van alle bedrijven beschreven. Ook wordt aangegeven op welke bedrijven door middel van interne saldering (schonere stallen) nog uitbreiding van het aantal dieren mogelijk is. Toch ontbreekt nog informatie op de volgende punten:

- Interne saldering: Op sommige bouwvlakken, blijkt uit de aanvulling, is interne saldering niet mogelijk en is de uitbreiding van een bouwvlak met agrarische bestemming dus niet uitvoerbaar.
- Vergisting op bouwvlak: mestvergisting en/of co-vergisting is toegestaan op alle bouwvlakken. Dit kan een aanzienlijke extra stikstofemissie veroorzaken.

De Commissie zag op basis van de aanvulling mogelijkheden om te komen tot een uitvoerbaar alternatief, waarbij er voor veehouderijen nog wel mogelijkheden zijn om uit te breiden in het aantal dieren dan wel in stalruimte. Dit door toepassing van geschikte mitigerende maatregelen zoals het schrappen van bouwvlakken en het opleggen van beperkingen aan vergisting. Daarbij dient specifiek te worden aangegeven op welke locatie of gebieden men deze maatregelen kan toepassen.

Tweede aanvulling

Negatieve effecten voorkomen

In de tweede aanvulling wordt duidelijk gemaakt dat alleen bedrijfseigen mestverwerking en of vergisting hiervan is toegestaan binnen het bestaande bouwblok. Daarmee zijn de - beperkte - effecten van mestverwerking goed beschreven. Ook is aangegeven dat in de bestemmingsplanregels is opgenomen dat geen toename van depositie op kwetsbare gebieden mag plaatsvinden. Daarmee is aantasting van natuurlijk kenmerken uitgesloten.

PAS en uitvoerbaarheid voornemen

Bovendien Op 1 juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS) in werking getreden. Op het moment van het opstellen van de aanvullingen was het PAS nog niet in werking getreden, waardoor hiermee in redelijkheid nog geen rekening gehouden kon worden. Met een berekening in Aerius kan op basis van de beschikbare ontwikkelingsruimte in het PAS aannemelijk gemaakt worden dat het bestemmingsplan uitvoerbaar is. De Commissie adviseert deze berekening met een inhoudelijke onderbouwing nader uit te werken voor de besluitvorming.

2.3 Geur en fijnstof, geluid, gezondheid

2.3.1 Geur en fijnstof

MER

In het MER is niet voldoende inzicht gegeven in de (cumulatie van) fijnstof- en geurbelasting, het aantal belaste bestemmingen (zoals woningen) en de aantallen gehinderden. Hierdoor is het onduidelijk wat de gevolgen van de alternatieven kunnen zijn voor de kwaliteit van de leefomgeving ten opzichte van de referentiesituatie.

Om hiervan een goede indruk te krijgen dient voor de veehouderijen een cumulatieve geur- en fijnstof-berekening voor zowel de referentiesituatie als voor de alternatieven te worden gemaakt. Hieruit moet blijken wat de gevolgen zijn voor het woon- en leefklimaat voor de burgers in het buitengebied en de bebouwde kommen binnen de gemeente Aalten.

Tevens is in het MER alleen ingegaan op de geureffecten van intensieve veehouderijen en niet van veehouderijen waarvoor vaste afstanden gelden. In Aalten zijn veel melkveehouderijen gevestigd. Het is niet duidelijk of melkveehouderijen in de huidige of toekomstige situatie volgens de geurnormen te dicht bij burgerwoningen staan.

Eerste aanvulling

In de aanvulling worden bestaande knelpunten beter beschreven. Een analyse van de gevolgen voor omwonenden van het voornemen opgeteld bij de bestaande belasting met geur en fijnstof ontbreekt echter nog. Daardoor is ook niet in beeld op welke locatie geur en/of fijnstof knelpunten met bestaande geurnormen blijven bestaan. Dit heeft als consequentie dat niet te beoordelen is of voldoende mitigerende maatregelen zijn beschreven. Deze maatregelen kunnen bijdragen aan een uitvoerbaar voornemen. De geur- en fijnstofberekeningen zijn daarnaast niet volledig navolgbaar. De Commissie adviseerde daarom, in een aanvulling op het MER, een uitvoerbaar alternatief uit te werken voor de onderwerpen geur en fijnstof. Daarin dienen maatregelen om knelpunten weg te nemen beschreven te worden.

Tweede aanvulling

Uit de tweede aanvulling blijkt dat in het voorkeursalternatief (alternatief 2), door de eisen die gesteld worden aan de emissie van stikstof, de geur- en fijnstofeffecten aanzienlijk vermindert worden en dat geen knelpunten ontstaan als gevolg van het voornemen. Daarmee zijn de effecten op geur en fijnstof voldoende beschreven.

2.3.2 Geluidsoverlast

MER

In het MER is onvoldoende inzicht gegeven in de geluidseffecten van het voornemen. Voor veehouderijen, inclusief mestverwerkingsinstallaties, moet in beeld worden gebracht wat de maximaal te verwachten geluidsbelasting per alternatief is ten opzichte van de referentiesituatie.

Eerste aanvulling

In de aanvulling ontbreekt de beschrijving van de effecten per alternatief. Ook zijn de geluidseffecten van het aanvoeren van co-producten voor vergisters en het afvoeren van digestaat van de vergisters niet meegenomen bij de effectbepaling. Daarnaast worden aannames gedaan in kwalitatieve zin die niet zijn te verifiëren en worden uitgangspunten beschreven waarvan niet duidelijk is of deze geborgd worden in het bestemmingsplan. Zo wordt gesteld dat de hal waarin de mestbewerking plaatsvindt geluidgeïsoleerd is waardoor de geluidsproductie minder is. Als dit niet in het bestemmingsplan is opgenomen, betekent dit dat effecten groter kunnen zijn dan nu voorgesteld. De Commissie adviseerde daarom de geluidseffecten in beeld te brengen per alternatief.

Tweede aanvulling

Uit de tweede aanvulling blijkt dat alleen bedrijfseigen mest mag worden verwerkt bij vergisters. Daardoor zijn geen geluidseffecten van aan- en afvoer van mest te verwachten. Daarnaast is duidelijk gemaakt welke maatregelen onderdeel van het voornemen zijn. Daarmee zijn de milieueffecten voldoende beschreven.

2.3.3 Gezondheid

MER

In het MER werd er voor het aspect gezondheid niet ingegaan op zoonosen. De Commissie adviseerde hier in de aanvulling nader op in te gaan, vanwege mogelijk effecten van zoonosen op de gezondheid.

Eerste aanvulling

In de eerste aanvulling wordt voldoende ingegaan op de effecten van zoonosen op gezondheid.

2.4 Gevolgen voor beschermde soorten

In het MER is nauwelijks aandacht besteed aan effecten van het voornemen voor (beschermde) soorten. In het MER is niet beschreven waar zich beschermde soorten bevinden, wat de belangrijkste soorten zijn, in welke habitattypen en biotopen die voorkomen en in welke aantallen (ordegrootte). De gevolgen van het plan voor de regionale en landelijke gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten zijn derhalve niet in beeld gebracht. Dit knelt temeer omdat het plangebied nog bijzondere/kwetsbare planten en dieren herbergt, ook buiten de beschermde gebieden.

Naar oordeel van de Commissie kunnen de activiteiten en uitbreidingsmogelijkheden⁸ die het bestemmingsplan biedt, leiden tot negatieve effecten op (beschermde) soorten. Deze kunnen effecten hebben op erfgebonden fauna zoals vleermuizen en steenuilen en het leefgebied van soorten als das, vleermuis en uil die zich thuis voelen in dit type kleinschalig akker- en weilandschap.

De Commissie adviseerde daarom om in een aanvulling op het MER het voorkomen van beschermde soorten in het gebied nader in beeld te brengen (eventueel indicatief op basis van een verwachtingskaart). Ook adviseerde de Commissie vervolgens de gevolgen van het plan voor relevante soorten te beschrijven, aan te geven of er knelpunten met de Flora- en faunawet kunnen ontstaan en tenslotte aan te geven of, en zo ja welke, maatregelen beschikbaar zijn om deze effecten te minimaliseren.

Eerste aanvulling

In de aanvulling is een globaal overzicht gegeven van de aanwezige soorten in het hele gebied, de effecten hierop en de mitigerende maatregelen die mogelijk zijn. Hieruit blijkt dat voor sommige beschermde soorten de effecten zeer groot kunnen zijn. In het MER is echter niet aangegeven waar in het plangebied (beschermde) soorten voorkomen. Daardoor kan niet uitgesloten worden dat het voornemen knelpunten met de Flora- en Faunawet zal opleveren. Ook is niet duidelijk op welke locaties maatregelen nodig zijn. Deze maatregelen kunnen bijdragen aan een uitvoerbaar alternatief.

Daarnaast is de aanvulling niet volledig wat betreft effectbeschrijving. Met name mogelijke effecten van windturbines worden niet in beeld gebracht. Deze kunnen met name effecten hebben op vleermuissoorten en vogels.

De Commissie adviseerde daarom aan te geven op welke locaties en zones effecten (inclusief windmolens) op soorten kunnen voorkomen, of verbodsbepalingen uit de Flora en Faunawet kunnen worden overtreden, en om vervolgens passende gebiedsgerichte mitigerende maatregelen te beschrijven.

---

⁸ Denk hierbij aan vergroting van bouwpercelen, sloop van oude stallen en de plaatsing van kleine windturbines op daken, veranderingen in verkaveling, intensiever gebruik van percelen, veranderingen in waterhuishouding, het kappen van houtopstanden en -wallen.

Tweede aanvulling

Kleine windmolens maken geen deel meer uit van het voornemen⁹, waardoor daar geen effecten op fauna van zijn te verwachten. Voor de overige effecten op flora en fauna is aangegeven welke maatregelen mogelijk zijn. Daarbij is geconstateerd dat veel soorten overal in het gebied voorkomen, en dat het dus belangrijk is om per project gebieds- en locatiespecifiek te bekijken welke maatregelen op dat moment opportuun zijn. In dit verband is bovendien essentieel dat een 'erfinrichtingsplan' verplicht is gesteld voor wijzigingen van agrarische bouwvlakken van meer dan 1000 m². In dit erfinrichtingsplan worden maatregelen voor flora en fauna integraal meegenomen (zie verder ook 2.5). Hiermee is voldoende informatie voor de besluitvorming aanwezig.

2.5 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijving landschap en cultuurhistorie bestemmingsplan

In het bestemmingsplan en de achtergronddocumenten (zoals de cultuurhistorische analyse), is een uitgebreide en complete beschrijving opgenomen van de hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied. De kenmerkende landschapstypen zijn hier de goorontginningen, de heide- en broekontginningen en het oude hoevenlandschap. Het stelsel van beken (en beekdalen) meandert door deze drie landschapstypen heen. Daarnaast is er de laag van de kenmerkende essen in het gebied waarvan de kenmerkende openheid aandacht en bescherming verdient. Vanwege de bijzondere karakteristieke waarden maakt het oostelijke gedeelte van het plangebied ook deel uit van het Nationaal Landschap Winterswijk.

MER

Beschrijving

In het MER wordt een onderscheid gemaakt tussen zaken als reliëf, openheid, kleinschaligheid en karakteristieke verkaveling. Daarnaast behoort het oostelijk deel van de gemeente tot het Nationaal Landschap Winterswijk, een in Nederland zeer bijzonder landschap dat als cultuurhistorisch zeer waardevol wordt gekenmerkt. Ook wordt een aantal waardevolle ensembles beschreven van verspreid dan wel geclusterd gelegen boerenerven. Met name deze ensembles worden gekenmerkt door een onmiskenbare relatie tussen bebouwing en de onderliggende ruimtelijke structuur. De samenhang hiertussen is kwetsbaar en tegelijkertijd essentieel voor de kwaliteiten van het buitengebied van Aalten. Terecht wordt er een hoge cultuurhistorische waarde aan toegekend.

Ruimtelijk dilemma

De gemeente Aalten staat voor een ruimtelijk dilemma. Aan de ene kant is er de focus op de bescherming en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteiten in het buitengebied, ook vanwege de toegenomen belangstelling voor de waarde van het landschap in de maatschappij. Aan de andere kant wil men kansen geven en ruimte bieden aan agrarische ontwikkelingen. Terecht zien agrariërs zichzelf als degenen die het landschap creëerden zoals het nu is en zien ze zich als de belangrijkste beheerders ervan. Echter, de agrarische bedrijfsvoering is enorm veranderd. De grondgebondenheid is bijvoorbeeld voor een deel verloren gegaan waardoor teelten niet meer aan een bepaalde grondsoort of grondwaterpeil gebonden zijn.

---

⁹ Dit is opgenomen in de Nota van wijzigingen – met tussenrapportage.

Daarnaast staan door schaalvergroting de huidige kwetsbare ensembles onder druk. Ook worden stallen ingericht met emissiereducerende technieken waardoor zij vrijwel helemaal geen verband meer hebben met hun omgeving.

Effecten

Sommige planonderdelen, zoals de uitbreidingen binnen het bouwblok kunnen, zonder aanpassingen van het plan, ernstige (en mogelijk onomkeerbare) gevolgen met zich meebrengen. De effectscores van het voornemen zijn ronduit negatief, die van de beide alternatieven nog altijd beperkt negatief. Daar komt bij dat de maximaal mogelijke ontwikkelingsruimte van het plan en sommige activiteiten niet bij deze beoordeling zijn meegenomen. De effectbeschrijving in het MER is daarbij zeer summier, en daardoor wordt niet duidelijk welke ernstige of ongewenste aantasting kan optreden en hoe deze kan worden voorkomen. Daardoor is niet duidelijk of de in het MER beschreven maatregelen voldoende effectief zijn (voor alle landschapstypen), en of andere mogelijke maatregelen over het hoofd worden gezien.

De Commissie adviseerde daarom om in een aanvulling op het MER voorafgaand aan het besluit de gevolgen van het plan en de (effectiviteit van de) mitigerende maatregelen voor het landschap meer in detail in beeld te brengen, dit op basis van de maximale invulling van het plan.

Indien er grote en/of onwenselijk geachte effecten overblijven adviseerde de Commissie aanvullende maatregelen te beschrijven die de effecten op landschap verder minimaliseren. Daarbij kan gedacht worden aan de actieve inzet van het instrument van het erfinrichtingsplan bij vergunningaanvragen. Ook is daarbij een sterkere borging van het landschappelijke inpassingsplan of bij voorkeur het erfinrichtingsplan in de regels denkbaar.

Eerste aanvulling

In de eerste aanvulling staan de verschillende deelgebieden van het gebied uitgebreider beschreven inclusief de gevolgen van een maximale invulling van het voornemen. De negatieve effecten van activiteiten als boomkap, toestaan hoge teelten en kleine windmolens op de ruimtelijke kwaliteit zijn onderkend.

De aanvulling beschrijft daarnaast een groot aantal op zichzelf zinvolle maatregelen, echter een aantal reëel mogelijke maatregelen ontbreekt nog in de aanvulling (zoals het beperken van egaliseren, het gebiedsspecifiek invullen van de inpassing/plaatsing van veehouderijen, het plaatsen van mest- en covergisters en silo's, maatregelen voor het beperken van boomteelt en plaatsing van kleine windmolens). Nog belangrijker is dat na de zinvolle beschrijving op deelgebiedniveau de effecten wel helder zijn maar de bijbehorende maatregelen per deelgebied niet. Door maatregelen gebiedspecifiek te beschrijven kan de gemeenteraad te zijner tijd hierin heldere keuzes maken. Een dergelijk landschappelijk zeer waardevol gebied (gedeeltelijk Nationaal Landschap) verdient dat. De Commissie adviseerde daarom een nadere specificatie van de mogelijke maatregelen op deelgebiedsniveau op te nemen.

Tweede aanvulling

In de tweede aanvulling zijn meer gebiedspecifieke maatregelen beschreven, zoals deze in het bestemmingsplan worden opgenomen. Ook blijkt dat alternatief 2 (het nieuwe voorkeursalternatief) door de beperkingen uit het bestemmingsplan minder negatieve effecten heeft

dan de andere alternatieven. Ook is een erfinrichtingsplan verplicht gesteld (zie hierna). Daarmee is met deze tweede aanvulling voldoende informatie voor de besluitvorming aanwezig.

Erfinrichtingsplan

Een 'erfinrichtingsplan' is thans, mede naar aanleiding van de eerdere advisering van de Commissie, verplicht gesteld voor wijzigingen van agrarische bouwvlakken van meer dan 1000 m². In dit erfinrichtingsplan worden naast landschappelijke maatregelen ook maatregelen voor flora en fauna integraal meegenomen. Dit erfinrichtingsplan is heel breed van opzet, ook bijvoorbeeld schaalvergroting van kavels wordt hierin kennelijk meegenomen. De Commissie is onder de indruk van de maatregelen die in de gemeente Aalten al genomen worden en gepland staan, en onderschrijft de aanpak zoals die nu is vormgegeven in het erfinrichtingsplan.

3. Aandachtspunten voor het vervolg

De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

Beken en beekdalen

In het MER wordt de bijzonderheid van het stelsel van beken en beekdalen in het plangebied kort aangeduid. Veel uitgebreider gebeurt dit in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP)¹⁰ van de gemeente. De landschappelijke laag van de beken en beekdalen beslaat het grootste deel van dit rapport; verschillende mogelijkheden voor versterking van het stelsel van beekdalen worden aangereikt. Op pagina 41 van het LOP wordt bijvoorbeeld gemeld dat zowel grotere systeemingrepen zoals herstel van de beeklopen als kleinschalige natuurontwikkeling effectief kunnen zijn. Deze maatregelen kunnen het landschappelijke beeld van de beken en beekdalen tegenover de essen en overige hoger gelegen gronden versterken. Daarnaast kunnen deze ingrepen grote voordelen hebben voor het watersysteem, waterveiligheid en natuurontwikkeling. Een aantal elementen die al gerealiseerd zijn, krijgen een eigen bestemming. In het MER wordt echter niet ingegaan op de ambities van de gemeente en de mogelijkheden en onmogelijkheden om deze te realiseren (mede) door middel van dit bestemmingsplan.

- De Commissie adviseert, gezien de bijzonderheid van het stelsel van beken en beekdalen en het vastgestelde beleid in het LOP, mogelijke maatregelen te beschrijven betreffende de waterberging en het behoud en herstel van watersystemen in het beekdalstelsel. De Commissie geeft verder ter overweging om met de betrokken partijen in overleg te gaan over de realisatie van de ambities van de gemeente, zoals vastgelegd in het LOP.

---

¹⁰ Nieuwe Noabers, vernieuwend landschap, 2007.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Aalten

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Aalten

Besluit: vaststellen of wijzigen van een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14 en D14

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: het mogelijk maken van de uitbreiding van veehouderijen

Procedurele gegevens:

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 9 september 2014

ter inzage legging MER: 15 september tot en met 31 oktober 2014

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 26 juni 2014

voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 13 november 2014

voorlopig toetsingadvies uitgebracht: 15 juli 2015

toetsingsadvies uitgebracht: 25 september 2015

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. J.J. de Graeff (voorzitter)

ing. J.M. van der Grift

ing. M.M.J. Pijnenburg

ing. R.H. Schokker

drs. W. Smal (werkgroepsecretaris)

dr. N.P.J. de Vries

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Omdat de Commissie niet is geraadpleegd bij de voorbereiding op het MER heeft ze een locatiebezoek afgelegd om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Plan-MER, 18 juni 2014
- Bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015, 19 juni 2014
- Cultuurhistorische analyse en input, juli 2013
- Aanvulling planMER, 26 mei 2015
- Memo planMER met aanvulling, 27 juli 2015
- Bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015 Nota van Wijzigingen met tussenrapportage, 17 maart 2015
- Voorstel tot vaststellen van de tussenrapportage m.b.t. de nota van wijzigingen t.b.v. het Bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015, 21 april 2015
- Jaarverslag Uitvoeringsprogramma Landschapsontwikkelingsplan Aalten 2014

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvullingen
daarop Bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015 gemeente Aalten

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

